

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. II. Vtrum possit Voluntas exercere Libertatem indifferentiæ inter
Bona inæqualia, cognita vt talia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

spirasse, & impressionem hujus materie nunc permittam à summo Pontifice &c. sed quàm hoc falsum sit, apparet ex recentissima damnatione tractatum de hac materia.

CONTRVERSIA II.

Utrum possit voluntas exercere Libertatem Indifferentia inter bona inaequalia, cognita ut talia.

157. Docuerunt aliqui, quòd quotiescunque voluntati proponuntur bona impossibilia, quorum vnum altero judicatur melius, quòd inquam voluntas necessitetur ad volendum illud, quòd melius esse judicatur.

Quia verò hac sententia tollit manifestè libertatem electionis in illo casu, ideo P. Vasquez eam mitigare volens, tria docuit. Primò, posse voluntatem respuere id quod repræsentatur ut melius, non posse tamen respuere id, quod repræsentatur acrius, v. g. evidentius, intensius, distinctius. Docuit 2. Casu quo vnum bonum repræsentatur acrius quàm alterum, posse voluntatem suspendere omnem actum, ita ut nec velit illud bonum amplecti, nec simpliciter respuere. Docuit 3. Quòd, facta hujusmodi suspensione actuum voluntatis, intellectus ex naturali inclinatione statim inquirat alias rationes, vel priores aliter repræsentet: quo facto poterit voluntas respuere illud objectum quod prius non poterat respuere: & sic existimavit salvari libertatem.

Communis sententia est, esse in potestate voluntatis eligere minus bonum, relicto illo quod apparet ut majus bonum.

Ego, cum primò quæstionem hanc in philosophia docerem, Anno 1644, cum distinctione processit, secundum quam video nunc à Recentioribus eandem resolvi. Itaque

158. DICO. 1. Quando minus bonum est vel formaliter, vel in estimatione amantis ita homogeneum cum majore bono, ut cum excessu contineatur in illo, impossibile est eligere minus bonum præ majore. Probatur ab experientia manifesta. Quis enim amans pecuniam præcisè propter bonitatem pecuniæ, nec timens vllum malum in possessione pecuniarum, quis inquam talis accipiet Julium præ aureo, si habet parem potestatem utriusque, & excessus qui est in aureo, non habet vllum malum quod absterreat illum hominem?

Probatur 2. à priori. Bonitas minoris boni, ut supponimus, non constituitur vlllo modo per negationem excessus qui inest majori bono; ergo excessus non habet vllam malitiam in estimatione amantis: ergo habet meram rationem boni: ergo non potest respui nisi ob malitiam communem quæ inest tam majori quàm minori bono: sed hac malitia contemneretur etiam in

electione minoris boni: ergo ex parte majoris boni non solum nihil est specialiter absterrens, sed insuper adest ratio motiva non solum eadem quæ inest minori bono, sed etiam auctior: ergo, necessario prævalebit.

159. DICO 2. Ex duobus bonis heterogeneis impossibilibus, non necessitatur voluntas ad amplectendum illud, quod ab intellectu judicatur melius. Probatur. 1. Omnis qui peccat, dum peccat, evidenter judicat, omissionem peccati fore meliorem, quàm sit ipsa actio peccaminosa: ergo eligit illud bonum, quod tunc judicat esse simpliciter minus bonum: ergo non necessitatur ad eligendum illud, quod judicat esse melius.

160. Probatur 2. Vix vnquam, certè rarissimè, contingit, ut bona heterogenea proponantur voluntati cum æquali bonitate, sine vlllo alterius excessu: ergo si voluntas necessitaretur ad amplectendum illud quod melius apparet, vix vnquam exerceretur libertas, & sic tolleretur libertas à potiori.

Ratio à priori est; quia bonitas minor est ex se sufficiens ad movendam voluntatem, & licet alterum sit simpliciter melius, quia tamen caret illà speciali bonitate, quæ inest minori bono, ideo sub hac consideratione est illo secundum quid minus bonum, & alterum est secundum quid majus bonum, quatenus nempe plus confert ad illum finem, quem agens sibi liberè pro sua felicitate proponit.

161. DICO 3. Libertas Indifferentiæ non salvatur sufficienter per hoc, quòd circa objecta inaequalia, vel inæqualiter cognita, hoc est, vnum intensius, alterum remissius, vnum distinctius, alterum confusius, quòd inquam voluntas possit suspendere omnem actum (ut volebat Vasquez) & considerare nova motiva pro bono minore facientia. Probatur 1. Ponamus mihi proponi bonum comestionis acrius, hoc est, intensius & distinctius quàm bonum temperantiæ; quæro: quando volo suspendere omnem actum, an hoc fiat per puram omissionem, vel per actum positivum? si dicatur primum, refutabitur paulò post, quando ostendemus repugnantiam puræ omissionis: sed demus esse possibilem, nemo tamen eam admittens negat, posse dari actum positivum, quo positivè nolim illud quod omitto. Si ergo dicatur secundum, erit, in casu posito, hic actus: *Neque volo cibum velle, neque volo cibum nolle*: sive: *Nolo tam volitionem quam nolitionem cibi*. Atqui hic actus esset revera nolitio cibi seu comestionis, hoc est, esset verè & efficaciter impeditivus comestionis: ergo in casu posito sum liber ad respuendam comestionem, quæ tamen, ut posuimus, est objectum vehementius propositum, & sic cadit opinio Vasquezij. Minor facillè probatur.

Comestio non potest obtineri nisi per volitionem illius: ergo quando nolo volitionem comestionis,

missionis, nolo medium necessarium ad commissionem; sed qui non vult medium necessarium ad aliquem finem, censetur nolle finem, si cognoscat necessitatem medij, prout cognoscitur in nostro casu: ergo si nolo volitionem commissionis, hoc ipso nolo commissionem: & stante hac volitione non potest poni comestio: ergo respuatur.

162. Probatur 2. Et confirmatur prior probatio in præcepto affirmativo, quo aliquid præcipitur v. g. auditio sacri. In hujusmodi præcepto, ut apud omnes in confesso est, debet perveniri posse tandem ad tempus determinatum, quo sit verum dicere: *nunc est audiendum sacrum*. Ponamus ergo, quoddam mihi proponatur ab intellectu Bonitas auditionis sacri, & Bonitas omissionis, sed cum inæqualitate in modo proponendi: in hoc casu sequeretur me non posse peccare peccato omissionis, ut bene argumentatur Pallavicinus. Consequens est falsum. Sequela probatur. Vel enim proponitur intensius auditio sacri, vel omisio: si primum, & tamen ego omitto: ergo possum respuere id quod ab intellectu vehementius proponitur, quod est directè contra Vasquez. si secundum: ergo non omitto liberè sacrum: necessitas enim ad vel directè nolendum, vel saltem ad reflexè nolendam volitionem sacri, & sic necessariò omittetur sacrum.

Probatur denique Conclusio & impugnatur doctrina Vasquez hoc modo. Si voluntas potest suspendere liberè omnem actum, debet illi proponi motivum suspendendi, & motivum non suspendendi: vel ergo motivum suspendendi proponitur remissiùs, vel intensius: Si primum: ergo possum liberè eligere illud quod proponitur remissiùs, & sic cadit doctrina Vasquez: si secundum: ergo non suspendo liberè, sed necessariò, quia per adversarium non possum respuere illud quod proponitur intensius: consequens est contra hypothesin. Fatendum igitur est, non solum ex bonis inæqualibus, sed etiam inæqualiter propofitis, posse liberè eligi minus bonum, & minus etiam intensè propofitum.

CONTROVERSIA III.

Utrum detur Libertas proxima in Infantibus, Ebrijs, Amentibus, Somniantibus.

163. **N**on defuere qui docerent in his omnibus dari Libertatem Indifferentiæ.

Dicendum tamen est, hos omnes carere Libertate. Difficultas est in reddenda ratione. Aliqui dicunt, hos omnes habere cognitiones valde tenues & obscuras. Hac tamen ratio, nisi aliter explicetur, non solvit difficultatem. Primò. Quia in somno & somnijs quandoque habemus acutissimas cogitationes, aptas ad formando subriles discursus, ad inveniendas etiam Mathematicas demonstrationes, ad concinnanda

poëmata. Secundò. quia tenuitas cognitionum non excludit libertatem, ut patet in peccatis subreptitijs.

164. Cardinalis Pallavicinus probat Conclusionem ex causa finali, propter quam nimirum Natura instituit libertatem, nempe ut possent operationes homini imputari in laudem vel vituperium: Vnde infert hic Author, nunquam dari exercitium libertatis nisi circa honestatem & inhonestatem: atqui (subsumit) prædicti omnes, & in titulo hujus controversiæ enumerati, non possunt habere meritum laudis, ut constat ex consensu omnium gentium, quæ nihil præmi aut pænæ, laudis aut vituperationis rependunt ejusmodi agentibus: ergo in eis non datur libertas.

165. Hac tamen probatio mihi non placet. Nam, ut taceam eam esse merè à posteriori, & vnicè fundare in sensu communi, cujus tamen ulterior ratio reddenda esset: ut, inquam, hoc taceam, fundamentum hujus probationis semper falsum judicavi, dixique, dari exercitium libertatis etiam seclusà honestate & inhonestate. Ita communiter omnes sentiunt & subscribit P. Esparza hic q. 16. Ratio est, quia Voluptates solum physicè consideratæ, habent diversitatem specificam Bonitatis, & sunt sæpè impossibiles: quidni ergo sic cognita & inter se comparata, sine vlla advertentia ad honestatem, possunt terminare deliberationem & electionem?

166. Respondet tacitè Cardinalis, omnes voluptates sensuales esse homogeneas, & ejusdem rationis, & tantum differre secundum magis & minus, sicut vnus aureus, & decem aurei: & ideo quando proponuntur diversæ voluptates sine advertentia, ad honestatem & inhonestatem, eligitur illa quæ apparet major, & quidem necessariò juxta dicta præcedente controversiâ.

167. Verum quis hoc credat? quis sibi persuaderi sinat, voluptatem odoratis & gustibus non aliter differre quàm vnus aureus & decem aurei? quàm calor ut vnus & calor ut quatuor? quis non videt, tandem eadem audaciâ alium dicturum esse, omnes honestates objectivas tantum differre secundum magis & minus?

168. Ad Fundamentum Pallavicini facilis est responsio. Transcat, naturam instituendo libertatem, primariò respexisse laudabilitatem, non potuit tamen pro hac obtinenda instituire libertatem nisi simul ex necessitate materiæ institueret libertatem circa alia objecta. sicut instituendo potentiam intellectivam, primariò intendit naturæ Judicium affirmativum, & tamen non potuit illam instituere, quin secundariò daret potentiam ad Judicium negativum, & ad simplices apprehensiones.

169. Existimo præsentem questionem ex illis esse, in quorum solutione multi se frustra fatigant quærendo eam ubi non est, nimirum, quærendo eam in fundo, cum sit in superficie. Itaque

Certum